

УДК 347.85(477): 341.229

Шевчук В. В., ст. викладач,
Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса

НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток космічної діяльності є показником рівня науково-технічного потенціалу держави. Слід зауважити, що обсяг та зміст правового регулювання космічної діяльності у країнах світу є різним. Більшість країн світу, мають тільки окремі акти про ратифікацію основоположних міжнародних договорів з космосу, які і повинні закласти підґрунття для розвитку національного космічного законодавства. І лише окремі країни створили розгалудженні системи космічного законодавства (США, Велика Британія, Франція) або прийняли спеціальні акти, що встановлюють основні правила національної космічної діяльності (Швеція Закон «Про космічну діяльність» (1982: 963) та Декрет про космічну діяльність (1982:1069) Швеції,) чи регулюють лише деякі аспекти космічної діяльності.

Так, у Німеччині Законом «Про безпеку даних, що отримуються із супутників», регулюється лише єдиний аспект космічної діяльності, а саме забезпечення безпеки в процесі поширення даних дистанційного зондування Землі; у Іспанії Королівським указом № 278/1995 було законодавчо закріплено створення національного реєстру космічних об'єктів. А от у Італії національним космічним законодавством охоплені регулюванням лише два аспекти космічної діяльності: відшкодування шкоди, спричиненої космічними об'єктами (Закон від 25.01.1983 р.) та реєстрація космічних об'єктів (Закон від 12.07.2005 р.) [1].

Україна, будучи однією з космічних держав, також проводить правотворчу роботу щодо створення національного космічного законодавства.

Одним із перших кроків до регулювання питань космічної діяльності України став Указ Президента «Про створення

Національного космічного агентства України» від 29.02.1992 р. (з подальшим його перейменуванням на Державне космічне агентство України згідно Указу Президента України від 09.12.2010 р. № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»).

Система космічного законодавства України сьогодні складається з Конституції України, Законів України, Постанов Верховної Ради України, Указів Президента України, Постанов Кабінету Міністрів, актів Національного космічного агентства України, а також міжнародно-правових документів з питань космічної діяльності.

Кількісний склад нормативно-правових актів, що регулюють різноманітні питання діяльності космічної галузі в Україні відображено в таблиці, яку склала О.Є. Джур [2].

Складові законодавства	Кількість
Національне право України	
Документи Верховної Ради	
Декларація	1
Закони	28
Заяви	2
Постанови	24
Документи Президента України	
Укази	28
Документи Кабінету Міністрів	
Декрети	21
Постанови	7
Документи ДКА	
Угоди	2
Розпорядження	
Проекти	3
Положення	2
Нормативні документи	26
Накази	23
Міжнародні договори України	
Багатосторонні угоди	30
Двосторонні угоди	29
Угоди з міжнародними організаціями	18

В статті 92 Конституції України зазначено, що засади освоєння космічного простору визначаються виключно законами України. На виконання цього положення Верховна Рада України 15 листопада 1996 року приймає Закон «Про космічну діяльність». Він базується

на нормах та принципах міжнародного космічного права й визначає загальні правові засади здійснення космічної діяльності в Україні та під юрисдикцією України поза її межами. А основні засади державної підтримки космічної діяльності в Україні передбачені Законом «Про державну підтримку космічної діяльності» від 16.03.2000 р.

У березні 2011 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Концепцію реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року. Метою реалізації Концепції є підвищення ефективності використання космічного потенціалу для вирішення актуальних завдань соціально-економічного, екологічного, культурного, інформаційного і науково-освітнього розвитку суспільства, забезпечення національної безпеки та захисту геополітичних інтересів держави [3]. Реалізація Концепції розрахована на чотири етапи (I етап – 2011-2017 роки, II – 2018-2022, III – 2023-2027 та IV етап – 2028-2032 роки).

За період незалежності нашої країни було декілька загальнодержавних космічних програм (1993-1997 рр., 1998-2002 рр., 2003-2007 рр., 2008-2012 рр.). Космічна діяльність в Україні, в даний час, здійснюється на основі «Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017 роки», затвердженої Законом України від 5 вересня 2013 року.

Філософія нашого національного космічного законодавства зорієнтована на довгострокову перспективу і полягає в освоєнні космічного простору як унікального середовища для технологічного використання, наукових досліджень і забезпечення національної безпеки України [4].

Від ефективності і якості космічної діяльності залежать політичні й економічні умови розвитку самої держави. Тому, національне космічне законодавство України має розвиватись з урахуванням передового зарубіжного досвіду та із застосуванням новітніх тенденцій міжнародного права в цій сфері й результатом такого розвитку повинно стати прийняття Космічного кодексу.

Література

1. Утко-Масляник Ю. Правове регулювання космічної діяльності за національним законодавством держав членів ЄС [Електронний ресурс] / Ю. Утко-Масляник. – Режим доступу: <http://www.pravnuke.info/urukrain/1319-pravove-regulyuvannya-kosmichno-diyalnosti-za-nacionalnim-zakonodavstvom-derzhav-chleniv-yes.html>

2. Джур О. Є. Державне регулювання підприємств космічної галузі України: нові реалії та виклики [Електронний ресурс] / О. Є. Джур // Ефективна економіка. – 2015 – № 1. – Режим доступу:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3748>

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року: Розпорядження КМУ від 30 березня 2011 р. № 238-р – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/238-2011-%D1%80>

4. Майстер-клас академіка Юрія Шемшученка. Співвідношення національного космічного права України з міжнародним космічним правом. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kul.kiev.ua/mayster-klas/mayster-klas-akademika-jurija-shemshuchenka.html>